

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ / LAP

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hír- és levelezőlapja

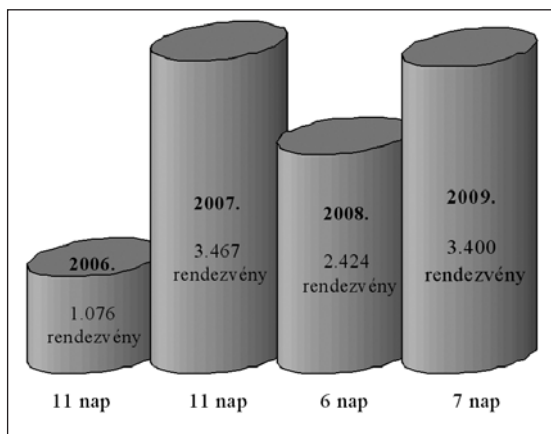
Könyvtári napok

Tartalom

Országos nagyí könyvtári napok (<i>Koleszár Márta–Ramháb Mária</i>)	3
Országos nagyí könyvtári napok – összefogásban (<i>Csontosné Skara Ilona</i>)	8
Köpöly, nadály, frászkarika (<i>Juhász Ilona</i>)	10
Nagyik Heves megye könyvtáraiban (<i>Kelemenné Csuhay Zsuzsanna</i>)	12
Országos Nagyí Könyvtári Napok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban (<i>Farkas Ferenc</i>)	22
Országos nagyí könyvtári napok Pest megyében (<i>Kovács Csilla</i>)	26
Nagyik az érdi Csuka Zoltán Városi Könyvtárban (<i>Szabó Andrea–Kovács-Sebestyén Erzsébet</i>)	27
A nagyik Jász-Nagykun-Szolnok megyében (<i>Illés Julianna</i>)	29
Tízévesek lettünk! (<i>Bihari Albertné</i>)	31
Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny	39
Kordos Lászlóra emlékeztünk (<i>Zahuczky László</i>)	40
Digitális felzárkóztatás. Könyvtárosok az e-közszolgáltatásokért (<i>Wimmer Éva</i>)	43
Interneten az első filmhíradók	47

Az Informatikai és Könyvtár Szövetség ebben az évben is összefogásra hívta a könyvtárakat, hogy a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával minél szélesebb körben sikerüljön megszervezni az októberi országos könyvtári napokat. Ezúttal a nagykörúak kerültek az országosan összehangolt programsorozat középpontjába, természetesen nem megfeledezve a többi korosztályról sem.

Ilyen nagy számban, mint 2009-ben, még nem vettek részt a közös programban a könyvtárak. 566 településről regisztráltak a program közös adatbázisába, ami az előző évhez viszonyítva 40,4%-os növekedést jelent. Mindenképpen ki kell emelnünk azokat a kistélepléseket, amelyek mozgókönyvtári szolgáltatóhelyként a nagyobb szolgáltató könyvtár támogatásával kapcsolódtak be az akcióba. Szintén 40%-kal emelkedett az intézmények száma, 698 – többségében közkönyvtár, kis számban felsőoktatási, iskolai és szakkönyvtár – 3400 programot szervezett, amelyek iránt közel 135 ezer fő érdeklődött. Ez igen figyelemreméltó előrelépés.

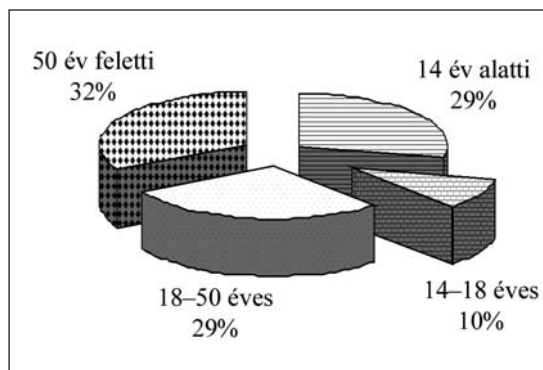
1. ábra: Rendezvények száma 2006–2009

Az Országos nagy könyvtári napokhoz csatlakozó könyvtárak az országos programbizottság által javasolt témakörökben – de azon kívül is – számtalan érdekes, hasznos kínálattal csalogatták a nagyikat. A legtöbb programot (1337) a nyugdíjasok élvezhet-

ték, de ugyanannyi volt a minden korosztálynak szóló esemény is. Folytatódtak a babaprogramok (62), a kölyökprogramok (452), sőt a tinik (67) sem maradtak ki a sorból.

Az események között ezúttal is a legtöbb, 1032 (30%) előadás, beszélgetés, 572 (16,8%) játék, vetélkedő, 467 (13,7%) kiállítás, 370 (10,8%) különböző szolgáltatás-bemutató volt.

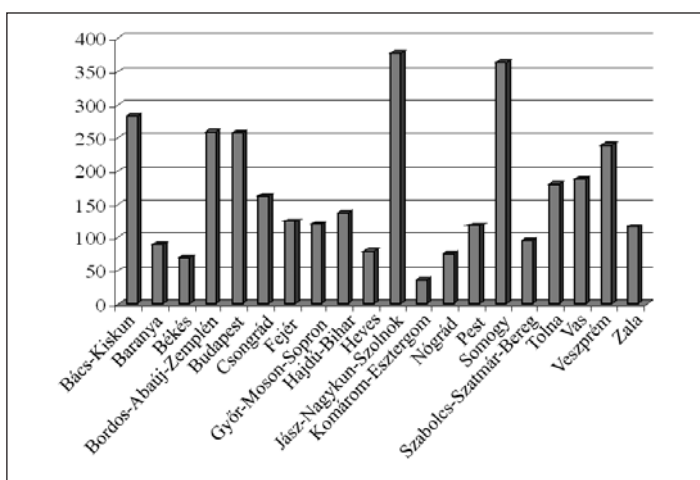
Az aktív részvételt, a helyi ötletek széles tárházát bizonyítja az is, hogy a programok 28%-át egyéb kategóriában szervezték a könyvtárak.

2. ábra: Rendezvények száma korosztályok szerint

Ebben az évben Somogy megyében sikerült a legtöbb könyvtárnak összefognia, 94 településről. Továbbra is kiemelkedő volt az érdeklődés Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun megyében, de teljesen felzárkózott Tolna megye is. A legtöbb programot, 385-öt Jász-Nagykun-Szolnok megye szervezte, ami 37%-kal meghaladta az előző évi számot. Somogy megye 364, Bács megye 283, Borsod megye 260, Budapest 258 programmal gazdagította a választékot. Csaknem 20 ezer látogatója volt a Jász-Nagykun-Szolnok megyei programoknak, de közel 12 ezren látogatták a Vas, Somogy és Borsod megyei eseményeket is.

A nagyik megszólítása valamivel könyvebb volt, mint tavaly a tiniké. Sokakat már eddig is a könyvtárlátogatók között tud-

3. ábra:
A programok
száma
megyénként

hattunk, de szép számmal érkeztek új érdeklődők is a könyvtárakba.

2009-ben a „*Ne üljön otthon, ha könyvtárban otthon lehet!*” szlogen hívta az embereket a könyvtárakba. Négy kiemelt témakörben – a *tájékozott, a kreatív, az egészséges* és a *társas nagyik* – érdekesebbnél érdekesebb lehetőségeket teremtettek a társas együttlétre az ötven év felettieknek a könyvtárak.

A *tájékozott nagyik napján* tanulási, tájékoztató formákkal ismerkedhettek a nagyik, kiemelten foglalkozva a digitális írnolvasni tudás, az egyéni és csoportos tanulás kérdéseivel. Ebben sok helyen számítottak azoknak a felnőtteknek a tanácsaira, ötleteire és aktív bekapcsolódására, akik már legyőzték a számítógéptől való idegenkedésüket, s az elmúlt években a könyvtári internetanfolyamok hallgatói voltak.

Süssünk valamit! (Boldogasszonyfa)

Október 7-én a *kreatív nagyiké* volt a főszerep. A kreatív nagyik alkot: süt, főz, kézimunkázik, barkácsol, kertészkedik, „megjavít”, gyűjteményei vannak, horgászni jár, énekel, hogy csak néhányat említsünk a

hasznos tevékenységek közül. Országszerte sokféle kiállítás, bemutatkozási lehetőség bizonyította, hogy sosem késő valami újat elkezdni. A nap lehetőséget kínált arra is, hogy a gyerekek és a fiatalok ellessék a nagyik titkait sütéskor, főzéskor, kézimunkázáskor vagy éppen babaruhavarráskor.

Az egészségügyi intézményekkel, egészségügyi oktatási intézményekkel a korábbi években elkezdett, kialakított jó kapcsolatoknak köszönhetően szűrővizsgálatokra, tanácsadásra, ismeretterjesztő előadásokra került sor a könyvtárakban az *egészséges nagyik napján*. Ezt sok helyen kiegészítették a könyvbemutatók, weboldal-ajánlások, és bemutakoztak azok a civil szervezetek, szociális szolgáltatók, amelyek a korosztály tagjainak nyújtanak segítséget.

Mozdulj! (Csongrád)

A *társas nagyik napján* középpontban álltak a családi kapcsolatok, így többen szerveztek ezen a napon unoka-nagyik programot. De előkerültek a fényképalbumok, a régi emlékeket őrző tárgyak, s persze elhangzottak a hozzájuk kapcsolódó kedves történetek. Ez a nap a társas együttlét: a tánc, a közös zenehallgatás és a játék napja is lett.

Milyen szolgáltatás vehető igénybe a könyvtárak NAVA-pontjain? Ki találta fel a golyóstollat? Melyik telefonszámon hívható a Dr. Info egészségügyi szolgálat? Ki volt az a pesti cukrászmester, aki 1884-ben megalkotta a ma már hungaricumnak számító dobostortát? Ki olvassa fel Szerb Antal Utas és Holdvilág c. alkotását hangoskönyvként? Néhány kérdés a száz közül, amelyre a *Netnagyik, játékra fel!* programhoz csatlakozók választ találtak. A nagyik

naponta más-más témakörben tájékozód-
tak, szépirodalmi alkotásokat lapozgattak,
művészeti, természetvédelmi, utazási
könyvekben bűvárkodtak, valamint hasz-
nos honlapokról gyűjtöttek értékes infor-
mációkat. Ehhez jó segítőtársnak bizo-
nyult a *Nagyi-tájéoló* is. A legkitartóbbakra
ebben a játékban is többféle meglepetés
várt.

Nagyik a világhálón (Eger)

Az Országos nagyi könyvtári napok
programjai sokféle lehetőséget kínáltak ar-
ra, hogy a gyerekek játékos formában ismerkedjenek az idős emberek világával.
Ehhez *Nyomkereső* címmel elkészült egy
forgatókönyv, amelyet elektronikus úton
juttattunk el ahhoz a száz könyvtárhoz,
amelyik ezt igényelte. A játék feladatai ez-
úttal a nagyikról szóltak. A nyomok kiszí-
matolása során a gyerekek bebarangol-
hatták a könyvtárat, ismerkedtek egy-egy
témakör irodalmával, könyveket kerestek,
mesét olvastak, régies szavak után nyo-
moztak, zenét hallgattak, „főzőcskézték”,
sőt még a lúdtollal írást is kipróbálhatták.
A szövegértés gyakorlására, a lényegki-
emelés fejlesztésére is alkalmas fejtörők
megfejtéséhez Kántor Péter verseskötetétől
Halász Judit *Hívd a nagymamát!* című
lemezéig számos érték került a fiatalok ke-
zébe. A forgatókönyvet igyekeztünk úgy
összeállítani, hogy az egy-egy könyvtár sa-
játosságaihoz könnyen alakítható legyen.

Játék és irodalom címmel is összeállítot-
tunk egy játékos forgatókönyvet. Az iro-
dalmi és nyelvi fejtörőkkel ezúttal a felnőt-
tek – elsősorban a nagyik – játékos kedvére
számítottunk. 122 településen kerülhetett
sor így egy-egy hangulatos délutánra.

A résztvevők játszhattak az egy-egy jelen-
ségről, tárgyról, élethelyzetről szóló köz-
mondásokkal, szóláncot fűztek, tréfás népi
találós kérdésekre kerestek választ, és min-
tás szótagokat rakosgattak. Volt szófejtés,
olvasmányajánlás, sőt még betűvadászat is.
Az egykori és mai olvasnivalókat szépen
összekötötte a Lackfi János és Vörös István
Apám kakasa című kötete alapján készített
feladat. A két kortárs költő alkotásainak
meghallgatása után a nagyik örömmel ismer-
tek rá a klasszikus versekre.

A *Könyves vasárnap* megőrizte népszere-
rűségét, ebben az évben több mint kétszáz
könyvtár vállalta a rendhagyó nyitva tar-
tást, 680 programmal várva minden korosz-
tályt.

Ezúttal nem kedvezett az időjárás a ha-
gyományos figyelemfelkeltő zenés, játékos
könyvtárnyitásnak, de az érdeklődés ennek
ellenére nem maradt el. Ma már ország-
szerte hagyománya van a könyves vasárna-
pi beiratkozási akcióknak, a hangulatos
szellemi erőpróbáknak, a találkozónak,
rendhagyó foglalkozásoknak, kiállítások-
nak. Kellemes élményekkel gazdagodhatott
a család apraja és nagyja ezen a hétvégén:
délelőtt a babák mondókázással, az ovisok
és kisiskolások kreatív játékkal tölthették
az időt, délután és este pedig a felnőtteknek
szóló hangulatos elfoglaltságok kerültek
a középpontba.

2009-ben is sokan kerestek választ a
könyves vasárnapon a *Betűbuli* kérdéseire.
Az ötödik születésnapjához érkezett inter-
netes játék az ünnep alkalmából négy variá-
cióban készült el, igazodva egy-egy korosz-
tály sajátosságaihoz. Így játszótársaink
voltak a kölyökolvasók (12 éves korig), a ti-
nik (12–18 évesek), a nagyik (50 éven felü-
liek) és a gyerekbarát felnőttek (akik jól ismerik a gyerekek világát). A betűbulizók
átlagéletkora 22,4 év volt. A legfiatalabb dí-
jazott *Tóth Dorka* kecskeméti kölyökolvasó
lett, a legidősebb szerencsés pedig a 83 éves
Jakab Istvánné, aki Baján oldotta meg a fel-
adatokat.

*Az olvasásban az a jó, hogy közben nem
kell a külvilággal foglalkozni, hogy szaba-
don engedhetem a fantáziámat, hogy a gon-
dolataimban egy fim pereg, amit én rendez-*

Ajándékműsor
nagyiknak
(Bicske)

tem, a könyv szereplői pedig életre kelnek, hogy fejleszti a szókincsünket és javítja a helyesírásunkat, és hogy ami félelmetes, mint például a Tirannoszaurusz, az vagy már nem él, vagy csak kitaláltak.

A fenti megállapításokat a 2008-ban meghirdetett *Legyél te is kölyökolvasó!* játék résztvevői fogalmazták meg. A közel száz benevezett gyerek közül a legügyesebb hatvanat személyesen is köszönthettük 2009 májusában Kecskeméten, a Katona József Könyvtárban, ahol az ismerkedés, együttes játék után a jelvény és oklevél mellett átvehették könyvjutalmaikat is.

2009-ben is folytatódik a kortárs magyar gyerekirodalom alkotásaira épülő irodalmi játék. Az idei olvasmányok között Balázs Ágnes, Bálint Ágnes, Békés Pál, Janikovszky Éva, Lázár Zsófia, Marék Veronika, Paulovkin Boglárka és Varga Katalin olvasmányai is szerepelnek. A gyerekek korosztályonként most is hat-hat könyv közül választhatják ki azt a hármat, amelynek elolvasására vállalkoznak. Ezután sokféle, játékos feladat megoldásával bizonyíthatják, hogy megértették az olvasottakat. A három próbát sikeresen teljesítő kölyökolvasók jelvényeiket és emléklapjaikat a helyi könyvtárakban vehetik majd át, legügyesebb játszótársainkat pedig újra országos kölyökolvasó-találkozóra hívjuk Kecskemétre. A kölykök tudósításunk készítésének idején éppen a benevezési feladaton dolgoznak, vagyis igyekeznek megfogalmazni vagy lerajzolni azokat a dolgokat, amik szeretik a könyvtárukat.

A játékra vonatkozó információk és a bekapcsolódás feltételei megtalálhatók a <http://osszefogas.kjmk.hu> honlapon.

Együtt a társadalomért!

A záró eseményre hagyományosan Kecskeméten került sor október 12-én. Kiemelt témának tekintettük az időskorúakkal kapcsolatos tennivalókat. Az *Időügyi nemzeti stratégiát* – amelyet éppen az előző napokban fogadott el az Országgyűlés – *Jeszenszky Zita*, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium államtitkárságának osztályvezetője ismertette. A stratégia számtalan olyan feladatot fogalmaz meg, amely sok szempontból összeegyeztethető a könyvtárak szolgáltatási célkitűzéseivel. *Czeizel Endre* orvos-genetikus *Az öregségnek van jövője* címmel tartott érdekes előadást.

Ezúttal is képes, adatokkal dokumentált beszámolót hallhattunk a megvalósult célkitűzésekről, a továbbfolytatás lehetőségeiről a programbizottság elnökétől.

2009-ben az *Együtt a társadalomért* együttműködést deklaráló dokumentumot a hagyományokat megőrizve elsőként *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter, valamint *Fodor Péter*, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke írta alá. Csatlakozott a közös vállalások megvalósításához. *Herczog László* szociális és munkaügyi miniszter, *Harsányi László*, a Nemzeti Kulturális Alap elnöke, *Barabás Miklós*, az Európa Ház igazgatója és *Jankovits György*, a Magyar Nyugdíjasok Egyesületeinek Országos Szövetsége elnöke.

A tanácskozás résztvevői délután meghallgatták Somogy, Csongrád, Veszprém megye, valamint a paksi Pákolitz István Városi Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár beszámolóit.

Programnépszerűsítés

Szakítva a korábbi évek gyakorlatával, nem animációs, hanem videotechnikával készült az a húsz másodperces reklámspot,

amelyet hat országos tévécsatorna, valamint számtalan vidéki stúdió sugárzott. Hangváltozata hallható volt a Magyar Rádió hullámhosszán és a helyi rádiókban. A filmben olyan kecskeméti idős emberek vállalták a nagyiprogram népszerűsítését, akik maguk is napi könyvtárhasználók, így hiteles, önzetlen támogatói voltak az eseményeknek.

Természetesen elkészültek az egységes promóciós anyagok is, ugyancsak a kecskeméti *Maczkóné Káldi Zsuzsa* grafikai tervei alapján. A plakáton, a szórólapon, a könyvjelzőn visszaköszöntek a reklámból ismert nagyik. A helyi programok népszerűsítése szórólappal, meghívókkal történt, ezeken is a program logóját és szlogenjét alkalmazták a könyvtárak. A biankó formák és az emblémák többféle formátumban voltak letehetőek a honlapról.

A nagyiknak is készült fontos információkat összegyűjtő tájoló. A hasznos webcímekeket, telefonszámokat tartalmazó lapokat legyező formában tűzték össze. Az idei szórólapon egy rejtvény szerepelt. Örülünk, ha a megfejtés – *Forduljon könyvtárához, könyvtárosához!* – a nagyinapok után is sokaknak eszébe jutna, amikor egy fontos információra, egy jó olvasmányra vagy éppen egy hasznos tanácsra van szükségük.

A programsorozatról 2009-ben is egy külön honlapról lehetett naprakészen tájékozódni, amit *Bitó Zsuzsa* készített el. Az adatbázis feltöltését a program regisztrációjától a statisztikai adatok rögzítéséig, a fotók és sajtóanyagok feltöltéséig a könyvtárak önállóan végezték és végzik folyamatosan. Az évek alatt újabb és újabb funkciókkal bővülő honlap egyaránt jól szolgálta a közönség tájékozódását, valamint a sajtó és a könyvtárosok informálódását.

Ezúttal a reklámtárgyakkal a nagyiknak igyekeztünk egy-egy játék, program végén örömet szerezni. A tavalyi kínálatot – toll, kulcstartó, póló – ezért bővítettük köténnel, fakanállal, a papiknak sapkával, jegyzettömbbel, bögrével.

2009-ben is számottevő volt a média érdeklődése. Országos és helyi nyomtatott lapok, online oldalak, kulturális program-

ajánlók tájékoztattak a nagyinapokról, több alkalommal pedig stúdióbeszélgetésre, telefonos interjúra is sor került. A közel kétszáz nyomtatott és elektronikus megjelenésről folyamatosan lehet tájékozódni a központi honlapon. (<http://osszefogas.kjmk.hu>)

2009-ben ismét a kecskeméti Katona József Könyvtár kollektívája kapta a megbízást a program tartalmi összefogására, a központi adatbázis, a promóciós és módszertani anyagok, programajánlatok elkészítésére és az országos zárókonferencia megszervezésére. A „kecskeméti csapat” javaslatai az IKSZ elnökségének döntése után kerültek megvalósításra. Az országos programbizottság – a megyei könyvtárak és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár egy-egy munkatársával –, a korszerű technika lehetőségét kihasználva, most is elsősorban elektronikus úton, egy levelezőlista segítségével tartott kapcsolatot egymással.

Összegzés

Széles körű összefogásunknak köszönhetően az Országos nagyikönyvtári napok eseményei kiemelkedő érdeklődés mellett zajlottak könyvtárak és könyvtárhasználók vonatkozásában egyaránt. Sokan fogalmazták meg köszönetüket azért, hogy külön is megszólítottuk – a babák, kölykök, tinik után – az idősebb korosztályt.

Örültek a különféle lehetőségeknek, amelyek számos újdonságot kínáltak, különösen a könyvtárat eddig nem használók számára. Az internet megismerése, a kisebb létszámú társas együttlét, nevezetes emberekkel való találkozás mindenképpen érdeklődésre tart számot a jövőben is. Sokan szívesen folytatnák a közös rejtvényfejtést, a könyvekről való beszélgetést, az egészségükről szóló tájékoztatók meghallgatását. Nos, a könyvtárosokon a sor! Próbáljuk megtartani a könyvtárunk közelében mindazokat, akiknek elnyertük a figyelmét az országos nagyikönyvtári napok alatt.

Folyamatosan és kitartóan dolgoznunk kell közös céljaink eléréséért, hogy egyre több szolgáltatással tarthassuk fenn a nagyik érdeklődését is. ■